

ХУУЛЬ ЗҮЙН
ҮНДЭСНИЙ ХҮРЭЭЛЭН

СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

ТӨРИЙН НУУЦЫН ТУХАЙ
/ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА/
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ
ХОЛБОГДОН ГАРАХ
ЗАРДЛЫН ТООЦОО

2026 он

Судалгааг хянасан:

Н.Жамъянхүү

Хууль зүйн үндэсний хүрээлэнгийн
Захирал

Судалгааг удирдсан:

М.Түвшинжаргал

Эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга, Хууль
зүйн доктор

Судалгааны багийн гишүүд:

О.Энххүслэн

Хувийн эрх зүйн секторын Эрдэм
шинжилгээний ахлах ажилтан (LL.M.)

Г.Болор-Эрдэнэ

Хувийн эрх зүйн секторын Эрдэм
шинжилгээний ажилтан

АГУУЛГА

I. УДИРТГАЛ	4
II. ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЗАРДЛЫН ТООЦОО	6
2.1. Төрийн захиргааны байгууллагын чиг үүргийг тодорхойлох	10
2.2. Хүний нөөцийг тодорхойлох	13
2.3. Гарах зардлыг урьдчилан тооцох	17
2.4. Үр дүнг тооцох	18
2.5. Хувилбарыг нягталж, үр дүнг танилцуулах.	19
IV. ДҮГНЭЛТ, САНАЛ	21
V. АШИГЛАСАН ЭХ СУРВАЛЖ	22

ТӨРИЙН НУУЦЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБОГДОН ГАРАХ ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

I. УДИРТГАЛ

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 17-д "төр, түүний байгууллагаас хууль ёсоор тусгайлан хамгаалбал зохих нууцад хамаарахгүй асуудлаар мэдээлэл хайх, хүлээн авах эрхтэй. Хүний эрх, нэр төр, алдар хүнд, улсыг батлан хамгаалах, үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн хэв журмыг хангах зорилгоор задруулж үл болох төр, байгууллага, хувь хүний нууцыг хуулиар тогтоон хамгаалуулах" гэж заасан.

Улсын Их Хурлын 2010 оны 48 дугаар тогтоолоор баталсан "Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал"-ын 3.9.3.2-т "Төрийн мэдээллийн ангилал, нууцын зэрэглэлийг оновчтой болгож, нууц хамгаалалтыг шинэ түвшинд гаргах эрх зүйн орчин, удирдлага, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгоно" гэж, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 5.4-т "иргэндээ үйлчилдэг, мэргэшсэн, чадварлаг, ил тод үр нөлөөтэй, ухаалаг төрийн албыг төлөвшүүлнэ", 7.5-д "төр, иргэн, хувийн хэвшлийн мэдээллийн бүрэн бүтэн, нууцлагдсан, хүртээмжтэй байдлыг баталгаажуулж, өрсөлдөх чадварыг бий болгоно" гэсэн зорилтыг тусгасан ба тус бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 5.6.3-т "Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны ил тод, хариуцлагатай байдлыг хангах, хяналт тавих зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно" гэж, 5.6.8-д "Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны нээлттэй, ил тод, хариуцлагатай байдлыг хангах, хяналт тавих зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно" гэж, 5.6.8-д "Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны нээлттэй, ил тод байдлыг нэмэгдүүлж авлига үүсэх эрсдэлийг бууруулна" гэж тус тус заасан.

Түүнчлэн, Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор баталсан "Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр"-ийн 4.1.4.1-д "Төрийн үйл ажиллагаанд иргэндийн хяналт тавих тогтолцоог технологийн шийдлээр сайжруулж, шилэн ажиллагааг үргэлжлүүлж, төрийн нууцад хамаарахаас бусад бүх шийдвэр, тогтоол, гэрээ, хэлцэл, мэдээллийн санг олон нийтэд нээлттэй, ил тод болгоно" гэж заасан.

Мөн Улсын Их Хурлын 2023 оны 59 дүгээр тогтоолын хавсралтаар баталсан "Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр (2023-2030 он)"-ийн 10.1.1-д "Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллагын харьяа төрийн өмчит хуулийн этгээдийн төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагаа болон хуулиар төрийн нууцад хамааруулснаас бусад мэдээллийг ил тод болгож, түүнд тавих хяналт, хариуцлагын тогтолцоог бүрдүүлнэ" гэж заасан.

Дээрх бодлогын баримт бичигт дэвшүүлсэн зорилтын хүрээнд төрийн үйл ажиллагааны ил тод, нээлттэй байдал, иргэдийн мэдэх эрхийн баталгааг хангах, авлига, хүнд суртлыг бууруулах, төрийн нууцын хадгалалт, хамгаалалт, хяналтын үр дүнтэй тогтолцоог бүрдүүлэх нь Төрийн нууцын тухай хуулийг шинэчлэх хууль зүйн үндэслэл, шаардлага болсон.

Энэхүү судалгаагаар Төрийн нууцын тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд төрийн байгууллага болон иргэн, хуулийн этгээдийн тодорхой үйл ажиллагаа эрхлэхтэй холбогдох зардлыг тооцох, үйл ажиллагааны ачааллыг багасгаж, ногдох зардлыг бууруулах боломжит хувилбарыг боловсруулахыг зорилоо.

Тус хуульд иргэн болон хувийн эрх зүйн хуулийн этгээд үүрэг хүлээлгэх зохицуулалт тусгагдаагүй тул энэхүү зардлын тооцооны судалгааг дараах үндсэн бүтцийн дагуу гүйцэтгэлээ. Үүнд:

1. Төрийн байгууллагын зардлын тооцоо

Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал”-ын дагуу тооцоолов.

II. ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Төрийн байгууллагын зардал буюу улсын төсөвт үүсэх ачааллыг тооцохын тулд тухайн чиг үүргийг гүйцэтгэхэд шаардагдах хүний нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлж, түүнд шаардагдах зардлыг тооцох бөгөөд уг ажлыг дараах үе шаттайгаар зохион байгуулна:

- Байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг тодорхойлох;
- Тухайн чиг үүргийг гүйцэтгэхэд шаардагдах хүний нөөцийг тодорхойлох;
- Холбогдон гарах зардлыг урьдчилан тооцох;
- Зардлыг нэгтгэн тооцох;
- Хувилбарыг нягталж, үр дүнг нэгтгэх.

Хүснэгт 1. Зардалд нөлөөлөх зүйл заалт

Хуулийн төслийн төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүрэгтэй холбогдох зохицуулалт	Чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд нөлөөлөх зүйл заалт
8.1.3.мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл, хугацааг тогтоох.	8.1.Улсын Их Хурал төрийн нууцыг хамгаалах талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ. 8.1.1.төрийн нууцыг хамгаалах төрийн бодлого, хууль тогтоомжийг батлах, тэдгээрийн биелэлтэд хяналт тавих; 8.1.2.төрийн нууцыг хамгаалахад чиглэсэн хөтөлбөр, төсөл, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд зарцуулах хөрөнгийг улсын төсөвт тусгаж батлах;
10.1.5.төрийн нууцад хамаарах мэдээллийг шилжүүлэх шийдвэр гаргах; 10.1.6.мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл тогтоох, өөрчлөх, нууцын хугацааг сунгах асуудлыг Улсын Их Хуралд оруулах.	10.1.Засгийн газар улсын хэмжээнд төрийн нууцыг хамгаалах үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулж дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 10.1.1.төрийн нууцын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, энэ талаар холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд үүрэг, чиглэл өгөх; 10.1.2.төрийн нууцыг хамгаалах төрийн бодлого, төсөл, хөтөлбөр, эрх зүйн баримт бичгийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх; 10.1.3.төрийн нууцтай холбоотой журам, зааврыг батлах; 10.1.4.төрийн нууцыг харилцан солилцох, хамгаалах тухай Засгийн газар хоорондын гэрээ, хэлэлцээр байгуулах;
11.1.1.эрхэлсэн салбар, харьяа байгууллагын хэмжээнд төрийн нууцыг хамгаалах тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулж хангах, байгууллагын чиг үүрэг, үйл	11.1.Байгууллага, албан тушаалтан төрийн нууцыг хамгаалах талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 11.1.2.эрхэлсэн салбар, харьяа байгууллагын хэмжээнд байгаа төрийн

ажиллагааны онцлогийг харгалзан төрийн нууцыг хамгаалах талаар нарийвчилсан зохицуулалт бүхий журмыг нийтлэг журамд нийцүүлэн баталж мөрдүүлэх;	нууцын хамгаалалтад хяналт тавих; 11.1.3.төрийн нууцыг хамгаалах арга, хэрэгслийг боловсронгуй болгох, шаардлагатай хөрөнгийг төсөвтөө тусгаж санхүүжүүлэх саналаа эрх бүхий байгууллагад гаргаж шийдвэрлүүлэх; 11.1.4.онцгой нөхцөл байдал үүссэн үед төрийн нууцыг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулж батлах, тухайн үед авах арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангах.
14.4.Байгууллага, албан тушаалтны боловсруулсан, эсхүл хүлээн авсан мэдээлэл нь энэ хуулийн 13.2-т заасан жагсаалтад ороогүй боловч энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан шалгуурт нийцэж байгаа тохиолдолд төрийн нууцад хамааруулах саналаа нэн даруй тагнуулын байгууллагад хүргүүлнэ.	14 дүгээр зүйл.Мэдээллийг нууцлах 14.1.Мэдээллийг нууцлах арга хэмжээг тэдгээрийг төрийн нууцад хамааруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн холбогдох байгууллага, албан тушаалтан авч хэрэгжүүлнэ. 14.2.Мэдээллийг энэ хуульд заасан нууцын зэрэглэл болон бусад тэмдэглэгээг тавьж бэхжүүлэх замаар нууцална. 14.3.Объект, тодорхой үйл ажиллагааг нууцлахдаа тэдгээрийг халхлах арга хэмжээг Засгийн газрын баталсан журмын дагуу хэрэгжүүлнэ.
18.2.Энэ хуулийн 18.1.2-т заасан үндэслэлээр тагнуулын байгууллага төрийн нууцад хамаарах нууц баримт бичиг, бусад тээгчийг ил болгох саналаа тухайн мэдээлэлд хийсэн шинжилгээ, үндэслэл бүхий дүгнэлтийн хамт Засгийн газарт хүргүүлнэ.	-
18.3.Энэ хуулийн 18.2-т заасан тагнуулын байгууллагын санал, дүгнэлтийг үндэслэн тухайн мэдээллийг ил болгох эсэхийг Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал шийдвэрлэнэ.	-
18.4.Энэ хуулийн 18.1.3-т заасан үндэслэлээр төрийн байгууллага, албан тушаалтан мөн хуулийн 16.5-д зааснаас бусад нууц баримт бичиг, бусад тээгчийг ил болгох, эсхүл нууцлах хугацааг сунгах эсэхийг дараах журмын дагуу зохион байгуулна:	18.4.1.тухайн мэдээллийг нууцлах хугацаа дуусахаас 3-аас доошгүй сарын өмнө ажлын хэсэг байгуулан шинжилгээ хийлгэж, үндэслэл бүхий дүгнэлт гаргуулан тагнуулын байгууллагын саналыг авна; 18.4.2.мэдээллийг ил болгох талаар тагнуулын байгууллагын саналыг авсны дараа ажлын хэсэг төрийн нууцыг ил болгосон тухай нотолгоо бичиж, тухайн байгууллагын даргаар батлуулснаар төрийн хамгаалалтаас гарсанд тооцно; 18.4.3.төрийн хамгаалалтаас гаргасан нууц баримт бичиг, бусад тээгчид "ил болсон" гэсэн тэмдэглэгээг тавьж, бүртгэлд тэмдэглэнэ. Тухайн баримт бичгийг цаашид шилжүүлэх, хадгалах, нийтэд ашиглуулах асуудлыг албан

	хэрэг хөтлөлт болон архивын журам, зааврын дагуу шийдвэрлэнэ; 18.4.4.нууц баримт бичиг, бусад тээгчийн нууцлах хугацааг сунгасан тохиолдолд "хугацааг сунгав" гэсэн тэмдэглэгээг тавьж, бүртгэлд тэмдэглэнэ.
23.2.Төрийн нууцтай танилцах эрх олгохдоо тухайн албан тушаалтан, иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээсэн болон шалгагдаж байгаа гэмт хэргийн сэдэлт, зорилго, гэм буруугийн хэлбэр, учирсан хохирол, хор уршгийн шинж чанар, хэр хэмжээ, үйлдэхэд нөлөөлсөн шалтгаан, нөхцөл зэргийг харгалзан үзнэ.	23 дугаар зүйл.Албан тушаалтан, иргэнд төрийн нууцтай танилцах эрх олгохоос татгалзах үндэслэл 23.1.Албан тушаалтан, иргэнд дараах үндэслэлээр төрийн нууцтай танилцах эрх олгохоос татгалзана: 23.1.1.төрийн нууцтай танилцах шаардлага, нөхцөлийг хангаагүй; 23.1.2.аюулгүй байдлын шалгалтад хамрагдах, төрийн нууцыг хамгаалах баталгааг бичгээр гаргаж өгөхөөс татгалзсан; 23.1.3.аюулгүй байдлын шалгалтад өөрийн тухай болон холбогдох бусад мэдээллийг танилцуулаагүй, эсхүл худал мэдээлсэн; 23.1.4.төрийн нууцыг хамгаалах журмыг удаа дараа, эсхүл ноцтой зөрчиж байсан; 23.1.5.Монгол Улсын харьяатаас гарах хүсэлтээ гаргасан; 23.1.6.сэтгэцийн өвчин, эмгэгтэй нь тогтоогдсон; 23.1.7.согтуурах, мансуурах донтой болох нь тогтоогдсон.
28.2.Төрийн нууц хамгаалах болон шифр хариуцах ажилтанд Засгийн газраас тогтоосон журмын дагуу цалингийн нэмэгдэл олгоно.	-
32.5.Энэ хуулийн 32.4-т заасан хуулийн этгээдийг судалж, шалгах, аюулгүй байдлын гэрчилгээ олгох журмыг тагнуулын байгууллагын дарга батална.	32.1.Тагнуулын байгууллагын зөвшөөрлийг үндэслэн төрийн нууцыг хариуцсан байгууллагын удирдлагын шийдвэрээр ажил гүйцэтгүүлэхтэй холбоотойгоор хуулийн этгээд, иргэнд зөвхөн тухайн ажлыг гүйцэтгэхэд шаардлагатай хэмжээ, хязгаарын дотор төрийн нууцыг хамгаалах тухай нийтлэг журамд заасны дагуу шилжүүлж болно. 32.2.Энэ хуулийн 32.1-д заасны дагуу нууцыг шилжүүлэн авах хуулийн этгээд нь энэ хууль, түүнд нийцүүлэн гаргасан бусад хууль тогтоомжид заасан нууцыг хамгаалах нөхцөл, шаардлага хангасан, иргэн нь төрийн нууцтай танилцах эрх авсан байна. 32.3.Ажил гүйцэтгэгч ажлыг гүйцэтгэх үед төрийн нууцыг хамгаалах үүргээ

	биелүүлээгүй, эсхүл хангалтгүй биелүүлсэн бол захиалагч уг зөрчлийг арилгах хүртэл хугацаанд төрийн нууцыг ашиглах үйл ажиллагааг зогсоох, төрийн нууцыг татан авах арга хэмжээ авна.
37.4.Энэ хуулийн 37.1-д заасан хяналт шалгалт явуулах журмыг Засгийн газар батална.	37.1.Тагнуулын байгууллага улсын хэмжээнд өмчийн хэлбэр, харьяалал харгалзахгүйгээр төрийн байгууллага, бусад хуулийн этгээдийн төрийн нууцын хамгаалалтыг хянан шалгаж, зөрчил, дутагдлыг арилгах хугацаатай үүрэг өгч, биелэлтийг хангуулна.
37.7.Тагнуулын байгууллага төрийн нууцын хууль тогтоомжийн биелэлт, хяналт, шалгалтын нэгдсэн дүнгий талаарх мэдээллийг жил бүр Засгийн газарт танилцуулж, Улсын Их Хуралд хүргүүлнэ.	37.2.Тагнуулын байгууллагын хяналт, шалгалтын дүнд гаргасан албан шаардлагыг байгууллага, албан тушаалтан заавал биелүүлж, хариу мэдэгдэх үүрэгтэй.

2.1. Төрийн захиргааны байгууллагын чиг үүргийг тодорхойлох

Байгууллагын чиг үүргийг тодорхойлоход дараах зарчмыг баримтална. Үүнд:

1. Тухайн хууль тогтоомжид хамаарах төрийн байгууллага, тэдгээрийн чиг үүргийг тодорхойлох;
2. Байгууллагыг сонгохдоо тухайн чиг үүрэгт хамааралтай, голлон үүрэг гүйцэтгэх байгууллагыг сонгох;
3. Чиг үүрэгт хэрэгжүүлэх, хэмжих боломжтой агуулгыг хамааруулах.

Чиг үүргийг тодорхойлохдоо гүйцэтгэх үйлдэл буюу стандарт үйл ажиллагааг тодорхойлно. Иймд Засгийн газраас баталсан 59 дүгээр тогтоол дах аргачлалын хүрээнд төрийн байгууллагаас бодлогын шинжтэй зарим ажил, үйлчилгээг зардлын тооцоонд хамааруулан тооцдоггүй бөгөөд стандарт үйл ажиллагааг тодорхойлохдоо ерөнхий байдлаар бүлэглэн тодорхойлов.

Хүснэгт 2. Стандарт үйл ажиллагааг тодорхойлох нь

Гүйцэтгэх байгууллага	Гүйцэтгэх ажил үүрэг	Стандарт үйл ажиллагаа
УИХ	8.1.3.мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл, хугацааг тогтоох.	- Мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл, хугацааг тогтоох тогтоолын төсөл боловсруулах - Тогтоолын төслийг хэлэлцүүлэх - Тогтоолын төслийг батлах
	18.3.Энэ хуулийн 18.2-т заасан тагнуулын байгууллагын санал, дүгнэлтийг үндэслэн тухайн мэдээллийг ил болгох эсэхийг Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал шийдвэрлэнэ.	- Мэдээллийг ил болгох талаар тогтоолын төсөл боловсруулах - Тогтоолын төслийг хэлэлцүүлэх - Тогтоолын төслийг батлах
ЗГ	10.1.5.төрийн нууцад хамаарах мэдээллийг шилжүүлэх шийдвэр гаргах;	- Мэдээллийг ангилж боловсруулах - Мэдээллийг шилжүүлэх талаар хэлэлцүүлэх - Мэдээллийг шилжүүлэх шийдвэр гаргах
	10.1.6.мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл тогтоох, өөрчлөх, нууцын хугацааг сунгах асуудлыг Улсын Их Хуралд оруулах.	- мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл тогтоох, өөрчлөх, нууцын хугацааг сунгах асуудлыг боловсруулах - мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл тогтоох, өөрчлөх, нууцын хугацааг сунгах асуудлыг хэлэлцүүлэх - мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл тогтоох, өөрчлөх, нууцын хугацааг

		сунгах асуудлыг өргөн мэдүүлэх
	37.4.Энэ хуулийн 37.1-д заасан хяналт шалгалт явуулах журмыг Засгийн газар батална.	- Журмын төсөл боловсруулах - Журмын төсөл хэлэлцүүлэх - Журмыг батлах
Байгууллага, албан тушаалтан	11.1.1.эрхэлсэн салбар, харьяа байгууллагын хэмжээнд төрийн нууцыг хамгаалах тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулж хангах, байгууллагын чиг үүрэг, үйл ажиллагааны онцлогийг харгалзан төрийн нууцыг хамгаалах талаар нарийвчилсан зохицуулалт бүхий журмыг нийтлэг журамд нийцүүлэн баталж мөрдүүлэх;	- Журмын төсөл боловсруулах - Журмын төсөл хэлэлцүүлэх - Журмыг батлах
	14.4.Байгууллага, албан тушаалтны боловсруулсан, эсхүл хүлээн авсан мэдээлэл нь энэ хуулийн 13.2-т заасан жагсаалтад ороогүй боловч энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан шалгуурт нийцэж байгаа тохиолдолд төрийн нууцад хамааруулах саналаа нэн даруй тагнуулын байгууллагад хүргүүлнэ	- Боловсруулсан, эсхүл хүлээн авсан мэдээлэлд үнэлгээ хийх - 13.2-т заасан жагсаалтад хамаарах эсэхийг шалгах. - 15 дугаар зүйлд заасан шалгуурт нийцэж байгаа эсэхийг тогтоох - Шалгуур хангасан тохиолдолд төрийн нууцад хамааруулах саналыг нэн даруй тагнуулын байгууллагад хүргүүлэх.
	28.2.Төрийн нууц хамгаалах болон шифр хариуцах ажилтанд Засгийн газраас тогтоосон журмын дагуу цалингийн нэмэгдэл олгоно.	- Шифр хариуцах ажилтанд цалингийн нэмэгдэл олгох
	18.4.Энэ хуулийн 18.1.3-т заасан үндэслэлээр төрийн байгууллага, албан тушаалтан мөн хуулийн 16.5-д зааснаас бусад нууц баримт бичиг, бусад тээгчийг ил болгох, эсхүл нууцлах хугацааг сунгах эсэхийг дараах журмын дагуу зохион байгуулна:	- 18.1.3-д заасан үндэслэлийг тодорхойлох - 16.5-д заасан тохиолдлоос бусад нууц баримт бичиг, бусад тээгчид хамаарлыг шалгах - Нууц баримт ил болгох, эсхүл нууцлах хугацааг сунгах асуудлыг журамд заасан дарааллаар зохион байгуулах - Зохицуулалтыг байгууллага, албан тушаалтанд мөрдүүлэх

Тагнуулын байгууллага	18.2.Энэ хуулийн 18.1.2-т заасан үндэслэлээр тагнуулын байгууллага төрийн нууцад хамаарах нууц баримт бичиг, бусад тээгчийг ил болгох саналаа тухайн мэдээлэлд хийсэн шинжилгээ, үндэслэл бүхий дүгнэлтийн хамт Засгийн газарт хүргүүлнэ.	- 18.1.2-т заасан үндэслэлийг тогтоох - Төрийн нууцад хамаарах баримт бичиг, бусад тээгчийг шалгах - Шинжилгээ, үндэслэл бүхий дүгнэлт бэлтгэх - Ил болгох саналыг дүгнэлттэй нь хамт Засгийн газарт хүргүүлэх
	23.2.Төрийн нууцтай танилцах эрх олгохдоо тухайн албан тушаалтан, иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээсэн болон шалгагдаж байгаа гэмт хэргийн сэдэлт, зорилго, гэм буруугийн хэлбэр, учирсан хохирол, хор уршгийн шинж чанар, хэр хэмжээ, үйлдэхэд нөлөөлсөн шалтгаан, нөхцөл зэргийг харгалзан үзнэ.	- Төрийн нууцтай танилцах хүсэлтийг хүлээн авах - Албан тушаалтны болон иргэний эрүүгийн хариуцлага, гэмт хэрэгтэй холбогдох нөхцөл байдал, зорилго, гэм буруугийн хэлбэрийг үнэлэх - Учирсан хохирол, хор уршгийн шинж чанар, хэмжээ, үйлдэлд нөлөөлсөн шалтгаан, нөхцөлийг тодорхойлох - Үнэлгээнд үндэслэн төрийн нууцтай танилцах эрх олгох эсэхийг шийдвэрлэх.
	32.5.Энэ хуулийн 32.4-т заасан хуулийн этгээдийг судалж, шалгах, аюулгүй байдлын гэрчилгээ олгох журмыг тагнуулын байгууллагын дарга батална.	- Журмын төсөл боловсруулах - Журмын төсөл хэлэлцүүлэх - Журмыг батлах
	37.7.Тагнуулын байгууллага төрийн нууцын хууль тогтоомжийн биелэлт, хяналт, шалгалтын нэгдсэн дүнгийг талаарх мэдээллийг жил бүр Засгийн газарт танилцуулж, Улсын Их Хуралд хүргүүлнэ.	- Төрийн нууцын хууль тогтоомжийн биелэлтийг хянан шалгах - Нэгдсэн дүнг гаргах. - Жил бүр мэдээллийг Засгийн газарт танилцуулах - Мэдээллийг Улсын Их Хуралд хүргүүлэх

2.2. Хүний нөөцийг тодорхойлох

Хүний нөөцийг тодорхойлохын тулд тухайн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд зарцуулах хугацаа болон жилд хэдэн удаа гүйцэтгэх тоо /цаашид "тохиолдлын тоо" гэх/, шаардагдах нийт ажлын цаг гэсэн 3 үзүүлэлтийг тооцож гаргана.

Зарцуулах хугацааг тодорхойлохдоо текст анализын аргад тулгуурлан статистикт тоон мэдээллийг тооцсон болно.

Хүснэгт 3. Стандарт үйл ажиллагаа холбоотойгоор үүсэх хүний нөөцийн хэрэгцээ

Гүйцэтгэх байгууллага	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа	Тохиолдлын тоо	Хүний нөөцийн хэрэгцээ /мин/
УИХ	Мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл, хугацааг тогтоох тогтоолын төсөл боловсруулах	2400 ¹	1	1440
	Тогтоолын төслийг хэлэлцүүлэх	1440	1	1440
	Тогтоолын төслийг батлах	960	1	960
	Мэдээллийг ил болгох талаар тогтоолын төсөл боловсруулах	2400	1	2400
	Тогтоолын төслийг хэлэлцүүлэх	1440	1	1440
	Тогтоолын төслийг батлах	960	1	960
ЗГ	Мэдээллийг ангилж боловсруулах	2400	1	2400
	Мэдээллийг шилжүүлэх талаар хэлэлцүүлэх	1440	1	1440
	Мэдээллийг шилжүүлэх шийдвэр гаргах	480	1	480
	мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл тогтоох, өөрчлөх, нууцын хугацааг сунгах асуудлыг боловсруулах	1440	1	1440
	мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл тогтоох, өөрчлөх, нууцын хугацааг	960	1	960

¹ 480 минут буюу ажлын 8 цаг.

	сунгах асуудлыг хэлэлцүүлэх			
	мэдээллийг төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох, нууцын зэрэглэл тогтоох, өөрчлөх, нууцын хугацааг сунгах асуудлыг өргөн мэдүүлэх	480	1	480
	Журмын төсөл боловсруулах	2400	1	2400
	Журмын төсөл хэлэлцүүлэх	1440	1	1440
	Журмыг батлах	960	1	960
Байгууллага, албан тушаалтан	Журмын төсөл боловсруулах	2400	1	2400
	Журмын төсөл хэлэлцүүлэх	1440	1	1440
	Журмыг батлах	960	1	960
	Боловсруулсан, эсхүл хүлээн авсан мэдээлэлд үнэлгээ хийх	960	1	960
	13.2-т заасан жагсаалтад хамаарах эсэхийг шалгах.	960	1	960
	15 дугаар зүйлд заасан шалгуурт нийцэж байгаа эсэхийг тогтоох	960	1	960
	Шалгуур хангасан тохиолдолд төрийн нууцад хамааруулах саналыг нэн даруй тагнуулын байгууллагад хүргүүлэх.	480	1	480
	18.1.3-д заасан үндэслэлийг тодорхойлох	960	1	960
	16.5-д заасан тохиолдлоос бусад нууц баримт бичиг, бусад тээгчид хамаарлыг шалгах	960	1	960
	Нууц баримт ил болгох, эсхүл нууцлах хугацааг сунгах асуудлыг журамд заасан дарааллаар зохион байгуулах	480	1	480

	Зохицуулалтыг байгууллага, албан тушаалтанд мөрдүүлэх	480	1	480
	Шифр хариуцсан ажилтанд цалингийн нэмэгдэл олгох	28800	12	345600
Тагнуулын байгууллага	18.1.2-т заасан үндэслэлийг тогтоох	960	1	960
	Төрийн нууцад хамаарах баримт бичиг, бусад тээгчийг шалгах	960	1	960
	Шинжилгээ, үндэслэл бүхий дүгнэлт бэлтгэх	960	1	960
	Ил болгох саналыг дүгнэлттэй нь хамт Засгийн газарт хүргүүлэх	480	1	480
	Төрийн нууцтай танилцах хүсэлтийг хүлээн авах	480	1	480
	Албан тушаалтны болон иргэний эрүүгийн хариуцлага, гэмт хэрэгтэй холбогдох нөхцөл байдал, зорилго, гэм буруугийн хэлбэрийг үнэлэх	960	1	960
	Учирсан хохирол, хор уршгийн шинж чанар, хэмжээ, үйлдэлд нөлөөлсөн шалтгаан, нөхцөлийг тодорхойлох	960	1	960
	Үнэлгээнд үндэслэн төрийн нууцтай танилцах эрх олгох эсэхийг шийдвэрлэх.	960	1	960
	Журмын төсөл боловсруулах	2400	1	2400
	Журмын төсөл хэлэлцүүлэх	1440	1	1440
	Журмын төсөл хэлэлцүүлэх	960	1	960
	Төрийн нууцын хууль тогтоомжийн биелэлтийг хянан шалгах	960	1	960
	Нэгдсэн дүнг гаргах	960	1	960

Жил бүр мэдээллийг Засгийн газарт танилцуулах	1440	1	1440
Мэдээллийг Улсын Их Хуралд хүргүүлэх	960	1	960
Нийт			393120

Шаардагдах ажлын цагийг Хөдөлмөрийн тухай хуульд тусгагдсан ажиллах цагийн горимтой харьцуулан авч үзнэ. Ингэхдээ нэг жилд ажиллах өдөр, цаг, минут гэсэн хэмжигдэхүүнд тулгуурлана.

1 жил = ажлын 200 өдөр

1 өдөр = ажлын 8 цаг /Хөдөлмөрийн тухай хуулийн дагуу/

1 цаг = ажлын 60 минут

Жилд 200 ажлын өдөр буюу (200 x 8) 1.600 ажлын цаг буюу (1.600 x 60) 96.000 минут ажиллана.

Нийт зарцуулах хугацаагаар хүний нөөцийн хэрэгцээ тодорхойлогдох ба тэрхүү хугацааг жилд ажиллах ажлын минутад хувааснаар шаардлагатай хүний нөөц буюу нэмэгдэх орон тоо гарна.

Хүснэгт 4. Төрийн байгууллагын нэмэгдэж буй хүний нөөцийн ачаалал

Нэгж	Хүний нөөцийн хэрэгцээ /мин/	Жилд шаардагдах ажлын цаг /мин/	Нэмэгдэж буй ачаалал /хүний тоо/
УИХ	8640	96000	0.09
ЗГ	12000	96000	0.125
Байгууллага, албан тушаалтан	354240	96000	3.69
Тагнуулын байгууллага	15840	96000	0.165

Төрийн нууцын тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд Улсын Их Хурлаас 0.09, Засгийн газраас 0.125, Байгууллага, албан тушаалтнаас 3.69, Тагнуулын байгууллагаас 0.165-аар хүний нөөцийн ачаалал нэмэгдэж байна.

2.3. Гарах зардлыг урьдчилан тооцох

Хуулийн төслийн улмаас төсөвт үүсэх зардал, төрийн байгууллагын ачааллыг тооцохдоо аргачлалд заасны дагуу хүний нөөцийн зардал-г юун түрүүнд тооцно.

Нэг албан хаагчид зарцуулах, төрөөс даах зардлыг тооцохдоо түүнд олгох үндсэн цалингаас гадна (1) бүх төрлийн даатгал, (2) хоол, унааны нэмэгдэл, (3) ажилласан жилийн нэмэгдэл, (4) зэрэг, дэвийн нэмэгдэл, (5) буцалтгүй тусламж, (6) шагнал, урамшуулал зэрэг нэмэлт зардлыг нэмж тооцох шаардлагатай байдаг.

Улсын Их Хуралд хамаарах төрийн албан хаагчдын цалинг 2,127,000, жилд 25,530,000², Засгийн газар болон төрийн захиргааны төв байгууллагын албан хаагчдын цалинг сард дунджаар 3,792,000³, жилд 45,510,000 гэж тооцон, тагнуулын байгууллагын албан хаагчдын цалинг сард дунджаар 1,682,917⁴, жилд 20,195,004 гэж тооцлоо.

Энэ зардал дээр тооцож гаргасан **хүний нөөцийн хэрэгцээнд** үржүүлж хүний нөөцийн нийт зардал гарна.

Хүснэгт 5. Төрийн байгууллагын нэмэгдэж буй хүний нөөцийн зардал

Нэгж	Нэмэгдэж буй ачаалал /хүний тоо/	Нэг албан хаагчийн 1 жилийн цалингийн зардал	Хүний нөөцийн зардал
УИХ	0.09	25,530,000	2,297,700
ЗГ	0.125	45,510,000	5,688,750
Байгууллага, албан тушаалтан	3.69	24,600,000	90,774,000
Тагнуулын байгууллага	0.165	20,195,004	3,332,175

Төрийн нууцын тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд Улсын Их Хурлаас 2,297,700, Засгийн газраас 5,688,750, Байгууллага, албан тушаалтнаас 90,774,000, Тагнуулын байгууллагаас 3,332,175 төгрөгийн зардал хүний нөөцийн зардалд гарахаар байна.

² Засгийн газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 238 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт, МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРАЛД АЖЛАА ХАРИУЦАН ТАЙЛАГНАДАГ ЗАРИМ БАЙГУУЛЛАГЫН АЖЛЫН АЛБА БОЛОН АДИЛТГАХ БУСАД БАЙГУУЛЛАГА, ЗӨВЛӨЛИЙН АЖЛЫН АЛБАНЫ АЛБАН ТУШААЛЫН ЦАЛИНГИЙН ХЭМЖЭЭ, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=17355342211461&showType=1>

³ Засгийн газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 238 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ ТӨВ БАЙГУУЛЛАГЫН ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ БОЛОН ТӨРИЙН ТУСГАЙ АЛБАН ТУШААЛЫН ЦАЛИНГИЙН ХЭМЖЭЭ, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=17355342347221&showType=1>

⁴ Засгийн газар болон төрийн захиргааны төв байгууллагын албан хаагчдын цалинг сард дунджаар 2,050,000 байгаа ба үүнийг "Монгол Улсын Их Хурлын Тамгын газрын төрийн захиргааны болон үйлчилгээний удирдах, гүйцэтгэх, туслах албан тушаалын цалингийн хэмжээг тогтоох итгэлцүүр"-ийг үндэслэн нэмэгдүүлбэл тухайн дүн гарч байна. <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=15450>

⁵ Засгийн газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 238 дугаар тогтоолын 4 дүгээр хавсралт ТӨРИЙН ТУСГАЙ АЛБАН ТУШААЛЫН ЦАЛИНГИЙН ХЭМЖЭЭ, <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=17355342407681&showType=1>

2.4. Үр дүнг тооцох

Хүний нөөцийн дундаж зардал, материаллаг дундаж зардал, бусад зардлыг нэмснээр нийт зардал гарна.

Материаллаг зардал гэж тухайн ажлын байртай холбогдон гарах нийтлэг зардлыг хэлнэ. Үүнд, ажлын байр, (түрээсэлдэг бол түрээсийн төлбөр, төрийн эзэмшлийн эд хөрөнгө бол элэгдэл хорогдлын зардал), цахилгаан дулаан, бичиг хэргийн зардал, техник, тоног төхөөрөмжийн зардал, урсгал зардал, хөрөнгө оруулалтын зардал гэх мэт орно.

Төрийн байгууллагын нэг ажилтанд ногдох материаллаг зардлыг Засгийн газрын 59 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал”-ын хавсралтыг үндэслэж, нэмэгдсэн ажлын байранд оногдох тоног төхөөрөмж, бичиг хэргийн зардал зэрэг материаллаг зардлыг ерөнхийлөн тооцлоо.

Хүснэгт 6. Нэг албан хаагчид оногдох материаллаг зардал/

Зардлын төрөл	Зардлын нэр	Зардал /төгрөгөөр/
Урсгал зардал	Бичиг хэргийн зардал	121,285
	Шуудан холбоо	167,881
	Компьютер, тоног төхөөрөмж	3,351,757
	Тавилга, эд хогшил	53,725
Зардал	Түлш, халаалт	199,897
	Гэрэл, цахилгаан	937,251
	Цэвэр, бохир ус	51,947
	Урсгал засвар	53,725
	Газрын төлбөр	1,411
Элэгдэл, хорогдлын зардал	Техник, тоног төхөөрөмж	356,555
	Тавилга, эд хогшил	100,000
Нэг албан хаагчид оногдох		5,395,434

Нийт зардлыг тооцох

Хүснэгт 7. Нийт зардал

Нэгж	Хүний нөөцийн зардал	Материаллаг зардал	Нийт
УИХ	2,297,700	485,589	2,783,289
ЗГ	5,688,750	674,429	6,363,179
Байгууллага, албан тушаалтан	90,774,000	620,474	91,394,474
Тагнуулын байгууллага	3,332,175	890,246	4,222,421
Нийт			104,763,363

Уг хуулийн төсөл хэрэгжих тохиолдолд Улсын Их Хурлаас 2,783,289, Засгийн газраас 3,749,429, Байгууллага, албан тушаалтнаас 91,394,474, Тагнуулын байгууллагаас 4,222,421 төгрөгийн зардал, нийтдээ төрийн байгууллагаас 104,763,363 төгрөгийн зардал үүсэхээр байна.

2.5. Хувилбарыг нягталж, үр дүнг танилцуулах.

Хялбарчлах боломжийг шалгах үе шатанд өмнөх үе шатанд тодорхойлсон үүрэг нэг бүрийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг бууруулах буюу дарамт, ачааллыг багасгах боломжтой эсэхийг шалгана. Үүнд:

2.5.1.Тохиолдлын тоог багасгах боломж байгаа эсэх;

Төрийн байгууллагын зардал тооцох хүрээнд, хуулийн төсөлд тусгасан чиг үүргийг тухайн төрийн байгууллага жилд хэдэн удаа гүйцэтгэх тоог “тохиолдлын тоо” гэж авч үздэг. Энэхүү зардлын тооцооны хүрээнд үргэлжилсэн шинжтэй чиг үүргийн тохиолдлын тоог 1 гэж авч үзсэн. Энэ нь хамгийн багаар буюу жилд 1 байхаар тогтоосон тохиолдлын тоо учир багасгах боломж байхгүй.

2.5.2.Мэдээлэл хүргүүлэх давтамжийг багасгах боломж байгаа эсэх;

Төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох асуудал нь тохиолдол бүрд шийдвэрлэгдэх шинжтэй тул давтамжийг урьдчилан бууруулах боломжгүй. Гэхдээ ижил агуулгатай мэдээллийг багцлан нэг удаагийн тогтоолоор шийдвэрлэх, нууцын хугацааг сунгах асуудлыг нэгтгэн хэлэлцэх, урьдчилсан дүгнэлтийг ажлын хэсгийн түвшинд боловсруулж, эцсийн хэлэлцүүлгийг товчлох замаар минутын ачааллыг бууруулах боломжтой.

2.5.3.Мэдээллийн агуулгыг багасгах боломж байгаа эсэх;

Хуулийн хэрэгжилтийг хангах үүднээс мэдээллийн агуулгыг хязгаарлалгүйгээр мэдээллийн үнэн зөв, бодит байдлыг хангахад чиглэх нь зүйтэй. Иймд мэдээллийн агуулгыг багасгах боломжгүй. Харин нэгэнт бүртгэлтэй нууц баримт бичгийн мэдээллийг дахин бүрдүүлэхгүйгээр төвлөрсөн мэдээллийн сангаас лавлагаа авах, нууц баримт бичгийн хамаарал шалгах ажиллагааг цахим бүртгэлтэй уялдуулах, хяналт шалгалтын дүнг нэгтгэн гаргах процессыг автоматжуулах зэргээр ачааллыг багасгах боломжтой.

2.5.4.Мэдээллийг цахимаар хүргүүлэх боломжтой эсэх;

Цахим шийдлийг дараах түвшинд нэвтрүүлбэл ачаалал буурна:

- Нууцад хамааруулах саналыг цахимаар илгээх, хүлээн авах;
- Дүгнэлт боловсруулах стандарт загвар ашиглах;
- Хяналт шалгалтын тайланг цахим системд нэгтгэх;
- Жил бүрийн нэгдсэн дүнг автоматаар гаргах гэх мэт

2.5.5.Мэдээллийг хүргүүлэх байгууллагын тоог багасгах боломжтой эсэх;

Мэдээллийг хүргүүлэх байгууллагын тоог хамгийн багаар тогтоосон байна. Гэвч мэдээлэл нийлүүлэгч нь тухайн төрлийн мэдээллийг зохих дээд шатны байгууллагад

хүргүүлдэг бол мэдээллийн сангаар дамжуулан дээд шатны байгууллагадаа хүргүүлэх боломжийг бүрдүүлж болох юм. Ингэснээр мэдээлэл нийлүүлэгч нэг мэдээллийг 2 өөр этгээдэд хүргүүлэхээр давхар зардал, цаг хугацаа зарцуулахгүй.

IV. ДҮГНЭЛТ, САНАЛ

Төслийн зардлын тооцоог хийх нь хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх явцад иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад хэдий хэмжээний зардал, ачаалал үүсгэхийг урьдчилан гаргах зорилготой байдаг. Төрийн нууцын тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд төр, хуулийн этгээдэд учрах зардлыг урьдчилан тооцох зорилгоор энэхүү судалгааг гүйцэтгэлээ.

Төрийн нууцын тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд Улсын Их Хурлаас 0.09, Засгийн газраас 0.125, Байгууллага, албан тушаалтнаас 3.69, Тагнуулын байгууллагаас 0.165-аар хүний нөөцийн ачаалал нэмэгдэж байна.

Төрийн нууцын тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд Улсын Их Хурлаас 2,783,289, Засгийн газраас 3,749,429, Байгууллага, албан тушаалтнаас 91,394,474, Тагнуулын байгууллагаас 4,222,421 төгрөгийн зардал, нийтдээ төрийн байгууллагаас 104,763,363 төгрөгийн зардал үүсэхээр байна.

Нийт зардлын тухайд Улсын Их Хурлаас 2,783,289, Засгийн газраас 3,749,429, Байгууллага, албан тушаалтнаас 91,394,474, Тагнуулын байгууллагаас 4,222,421 төгрөгийн зардал, нийтдээ төрийн байгууллагаас 104,763,363 төгрөгийн зардал үүсэхээр байна.

Төрийн байгууллагын зардал тооцох хүрээнд, хуулийн төсөлд тусгасан чиг үүргийг тухайн төрийн байгууллага жилд хэдэн удаа гүйцэтгэх тоог “тохиолдлын тоо” гэж авч үздэг. Энэхүү зардлын тооцооны хүрээнд үргэлжилсэн шинжтэй чиг үүргийн тохиолдлын тоог 1 гэж авч үзсэн. Энэ нь хамгийн багаар буюу жилд 1 байхаар тогтоосон тохиолдлын тоо учир багасгах боломж байхгүй.

Төрийн нууцад хамааруулах, ил болгох асуудал нь тохиолдол бүрд шийдвэрлэгдэх шинжтэй тул давтамжийг урьдчилан бууруулах боломжгүй. Гэхдээ ижил агуулгатай мэдээллийг багцлан нэг удаагийн тогтоолоор шийдвэрлэх, нууцын хугацааг сунгах асуудлыг нэгтгэн хэлэлцэх, урьдчилсан дүгнэлтийг ажлын хэсгийн түвшинд боловсруулж, эцсийн хэлэлцүүлгийг товчлох замаар минутын ачааллыг бууруулах боломжтой.

Хуулийн хэрэгжилтийг хангах үүднээс мэдээллийн агуулгыг хязгаарлалгүйгээр мэдээллийн үнэн зөв, бодит байдлыг хангахад чиглэх нь зүйтэй. Иймд мэдээллийн агуулгыг багасгах боломжгүй. Харин нэгэнт бүртгэлтэй нууц баримт бичгийн мэдээллийг дахин бүрдүүлэхгүйгээр төвлөрсөн мэдээллийн сангаас лавлагаа авах, нууц баримт бичгийн хамаарал шалгах ажиллагааг цахим бүртгэлтэй уялдуулах, хяналт шалгалтын дүнг нэгтгэн гаргах процессыг автоматжуулах зэргээр ачааллыг багасгах боломжтой.

Цахим шийдлийг дараах түвшинд нэвтрүүлбэл ачаалал буурна:

- Нууцад хамааруулах саналыг цахимаар илгээх, хүлээн авах;
- Дүгнэлт боловсруулах стандарт загвар ашиглах;
- Хяналт шалгалтын тайланг цахим системд нэгтгэх;
- Жил бүрийн нэгдсэн дүнг автоматаар гаргах гэх мэт

Мэдээллийг хүргүүлэх байгууллагын тоог хамгийн багаар тогтоосон байна. Гэвч мэдээлэл нийлүүлэгч нь тухайн төрлийн мэдээллийг зохих дээд шатны байгууллагад хүргүүлдэг бол мэдээллийн сангаар дамжуулан дээд шатны байгууллагадаа хүргүүлэх боломжийг бүрдүүлж болох юм. Ингэснээр мэдээлэл нийлүүлэгч нэг мэдээллийг 2 өөр этгээдэд хүргүүлэхээр давхар зардал, цаг хугацаа зарцуулахгүй.

АШИГЛАСАН ЭХ СУРВАЛЖ

- Төрийн нууцын тухай (шинэчилсэн найруулга) хуулийн төсөл, 2026 он;
- Хууль тогтоомжийн тухай хууль, 2015 он;
- Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт;
- Монгол Улсын Засгийн Газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр;
- Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал”;
- “Засгийн газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 238 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт”, Төрийн захиргааны албан тушаалын ангилал, зэрэглэл, түүнд хамаарах албан тушаалын жагсаалт;
- Засгийн газрын 2023 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдрийн 213 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт.